

Voorstel van Wet strekking tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering, inclusief Memorie van Toelichting

Herziene versie

Jacques Claessen

John Blad

Gert Jan Slump

Anneke van Hoek

Annemieke Wolhuis

Theo de Roos

**Voorstel van Wet
streckende tot de invoering van
herstelrechtvoorzieningen
in het Wetboek van Strafvordering,
inclusief Memorie van Toelichting**

Herziene versie

Jacques Claessen
John Blad
Gert Jan Slump
Anneke van Hoek
Annemieke Wolthuis
Theo de Roos

Voorstel van Wet
streckende tot de invoering van
herstelrechtvoorzieningen
in het Wetboek van Strafvordering,
inclusief Memorie van Toelichting

Eindversie d.d. 1 juni 2018

Aangeboden aan de Minister voor Rechtsbescherming drs. S. Dekker

Aangeboden aan de Vaste Kamercommissie voor
Justitie & Veiligheid van de Tweede Kamer

Opgesteld door de initiatiefgroep bestaande uit:

mr. dr. Jacques Claessen, mr. dr. John Blad,
drs. Gert Jan Slump, drs. Anneke van Hoek,
mr. dr. Annemieke Wolthuis en em. prof. mr. Theo de Roos

In samenwerking met de denktank

‘De implementatie van regels van herstelprocesrecht
in het (nieuwe) Wetboek van Strafvordering’

Voorstel van Wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering, inclusief Memorie van Toelichting

Jacques Claessen, John Blad, Gert Jan Slump, Anneke van Hoek, Annemieke Wolthuis en Theo de Roos

ISBN: 9789462404618

e-book: 9789462404649

Uitgegeven door:

Wolf Legal Publishers

Postbus 313

5060 AH Oisterwijk

E-Mail: info@wolfpublishers.nl

www.wolfpublishers.com

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De bij toepassing van artikel 16B en 17 Auteurswet 1912 wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprerecht. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet 1912 dient men zich tevoren tot de uitgever te wenden. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

© de auteurs/WLP 2018

Inhoudsopgave

Ten geleide	7
Voorstel van Wet	II
Memorie van Toelichting	
Algemeen	23
Artikelsgewijs	39
Aangehaalde en geraadpleegde literatuur	69
De leden van de initiatiefgroep	73

Ten geleide

In deze publicatie treft u de herziene versie aan van de proeve van wetgeving die op 21 februari 2017 is aangeboden aan de Vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer en die vervolgens op 8 juni 2017 met de nieuwe commissie voor Justitie en Veiligheid is besproken. Evenals de eerste versie is de voorliggende herziene versie opgesteld op initiatief van en door burgers. Het is een voorstel van wet, inclusief Memorie van Toelichting, waartoe wij het initiatief hebben genomen in het kader van de aanstaande invoering van een nieuw Wetboek van Strafvordering. Evenals de voorgaande versie is de herziene versie geschreven door een initiatiefgroep (Universiteit Maastricht en Restorative Justice Nederland) in samenwerking met een denktank bestaande uit strafrecht- en herstelrechtprofessionals.

Na het verschijnen van de eerste versie van het voorstel van wet vond de initiatiefgroep het raadzaam om de proeve van wetgeving door middel van lezingen en publicaties onder de aandacht te brengen van de rechtswetenschap en -praktijk en om tegelijkertijd aan de hand van zogeheten *reality check* bijeenkomsten te onderzoeken in hoeverre het voorstel van wet aansluiting vond bij de bestaande en de zich steeds verder ontwikkelende herstelrechtvoorzieningen in en rond het Nederlandse straf(proces)recht. De initiatiefgroep heeft afgelopen jaar *reality check* bijeenkomsten gehouden met: mediators en andere herstelrechtaanbieders, de politie, het openbaar ministerie, de zittende magistratuur, het gevangeniswezen, de reclassering, slachtofferhulp, de raad voor de kindbescherming en de (rechts)wetenschap. Mede op basis van de opbrengsten en uitkomsten van deze *reality check* bijeenkomsten heeft de initiatiefgroep het voorstel van wet herschreven. De conceptversie van de herziene proeve van wetgeving is op 29 maart 2018 gepresenteerd tijdens een denktankbijeenkomst in Den Bosch, waarna deze versie op basis van de input is gefinaliseerd tot het voorliggende herziene voorstel van wet. Het doel van de initiatiefgroep om rechtstheorie en -praktijk met elkaar te verbinden en elkaar te doen versterken is in onze visie bereikt.

Expliciete regels zijn in de door ons voorgestane ontwikkeling naar een meer op herstelrecht georiënteerd straf(proces)recht onmisbaar. Zonder expliciete regels van herstelprocesrecht in het Wetboek van Strafvordering is de kans immers groot dat er in de praktijk aanzienlijke verschillen zullen blijven bestaan tussen arrondissementen. Dat betekent dat er de ene keer of op de ene plek wel een doortastende conflictpartij, raadsman, politieagent, officier van justitie of rechter is die doorverwijst naar een herstelrechtvoorziening (bemiddeling, mediation of een herstelconferentie) en de andere keer of op een andere plek niet. Niets in het huidige straf(proces)recht stond of staat overigens aan de ontwikkeling van een herstelgerichte oriëntatie in de weg. Die ontwikkeling is ook volop gaande – ook na de aanbieding van de eerste versie van onze proeve van wetgeving. Het was met name Europese regelgeving die Nederland sinds 2001 wakker schudde om meer te doen met herstelrechtvoorzieningen in en rond het Nederlandse straf-(proces)recht.¹ Tien jaar later leidde dit tot de invoering van artikel 51h Sv, dat in 2017 nog lichtelijk is gewijzigd c.q. uitgebreid. De experimenten met mediation in strafzaken kwamen na invoering van artikel 51h Sv op gang, hoewel ook al voor die tijd volop in pilots en praktijken ervaring is opgedaan met de toepassing van herstelrechtvoorzieningen. Zo vinden sinds 2007 in Nederland voorafgaand aan, parallel aan en na afloop van het strafproces bemiddelingen c.q. slachtoffer-dadergesprekken plaats.

Het mag duidelijk zijn dat mediation in strafzaken een specifieke en publieke context (met als onderdeel dwang en drang) kent. Om die reden worden kwaliteitseisen gesteld aan deze vorm van herstelrecht en aan de mediator; hetzelfde geldt voor de herstelconferentie. Mediation in strafzaken past goed binnen het streven om herstelgericht werken meer te verankeren in de samenleving en om burgers daarin meer verantwoordelijkheden te geven. Kwaliteitseisen stellen aan het mediationproces en de mediator is daar een essentieel onderdeel van. Kwaliteitseisen stellen aan strafrechtsprofessionals en verwijzers om de meerwaarde en kansen van mediation in strafzaken te (h)erkennen en die adequate informatie daarover aan direct betrokkenen verstrekken, evenzeer.

---

1 Het Kaderbesluit van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure (2001/220/JBZ) en de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ (2012/29/EU).

Enkel een solide wettelijke verankering, zij het met mate en in de juiste proportie, kan er naar onze mening toe leiden dat een uniforme pluriforme landelijke herstelgerichte praktijk in en rond het straf(proces)recht zal ontstaan – van Amsterdam tot Maastricht en van Middelburg tot Groningen. *Law in the books* is natuurlijk nog geen *law in action*. Wij denken evenwel dat *law in action* in deze de steun nodig heeft van *law in the books*.

Zoals gezegd is de initiatiefgroep mede aan de hand van de input van *reality check* bijeenkomsten en een denktankbijeenkomst aan de slag gegaan met het concipiëren van deze herziene versie van het voorstel van wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het (nieuwe) Wetboek van Strafvordering. Deze herziene proeve van wetgeving, een initiatief van en door burgers die gebruik maken van hun democratische rechten ten behoeve van het algemeen belang, is in juni 2018 aangeboden aan Minister voor Rechtsbescherming drs. S. Dekker en aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer. Met dit voorstel van wet kan het formele wetgevingsproces wat ons betreft echt van start. Dat wetgevingsproces zullen wij nauwgezet volgen. De mogelijkheid om zaken in het strafrecht op een meer herstelgerichte wijze af te doen is immers geen luxe, maar noodzaak.

Maastricht/Amsterdam, juni 2018

Jacques Claessen

John Blad

Gert Jan Slump

Anneke van Hoek

Annemieke Wolthuis

Theo de Roos

Voorstel van Wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering, inclusief Memorie van Toelichting

In deze publicatie treft u de herziene versie aan van het voorstel van wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering, opgesteld op initiatief van en door burgers. Het is een wetsvoorstel, inclusief Memorie van Toelichting, waartoe wij het initiatief hebben genomen in het kader van de aanstaande invoering van een nieuw Wetboek van Strafvordering. Het voorstel van wet is geschreven door een initiatiefgroep (Universiteit Maastricht en Restorative Justice Nederland) in samenwerking met een denkrank bestaande uit strafrecht- en herstelrechtprofessionals. De proeve van wetgeving is in juni 2018 aangeboden aan Minister voor Rechtsbescherming drs. S. Dekker en aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer. Met deze herziene versie van het voorstel van wet kan het formele wetgevingsproces wat ons betreft echt van start. De mogelijkheid om zaken in het strafrecht op een meer herstelgerichte manier af te doen is immers geen luxe, maar noodzaak.

“De stimulans en de uniformering die van dit initiatief uitgaat is waardevol voor de zich ontwikkelende rechtspraktijk. Door de rol die in deze herziene versie is toebedeeld aan de mediationbureaus wordt goed aangesloten bij de wijze waarop mediation in strafzaken is geregeld in de werkprocessen van OM en ZM”

mr. Judith Uitermark - rechter en landelijk
coördinator mediation in strafzaken

9 789462 404618 >

Maastricht University

restorativejustice.nl

www.wolfpublishers.com